Pöllnitz Ilona

Utak és hidak

Esélyteremtés együttműködésben a családokkal – módszertani kézikönyv **bemutatása**

Sok évvel ezelőtt volt szerencsém részt venni néhai Ranschburg Jenő neves magyar pszichológus csíkszeredai előadásán, ahol többek között a szülők és pedagógusok kapcsolatáról is szó esett. Hangsúlyozottan rámutatott arra, hogy a gyermek, a tanuló harmonikus, egészséges fejlődéséhez, iskolai teljesítéséhez rendkívül nagy szükség van a család és a tanintézmények állandó és folyamatos kapcsolatára. Lenyűgözött, ahogy bemutatta nekünk, mondjuk *Lacikát* úgy, ahogy őt az édesanyja látja, majd az osztályfőnöke, az iskola igazgatója, szomszédja, gyermektársai. Mindenki másmilyennek ismeri, és ennek függvényében támaszt vele szemben elvárásokat.

Persze az igazi pedagógus, a segítő szakember felismeri és el is fogadja Ranschburg Jenő tanítását, de sokszor tanácstalanul áll, úgy érzi, nincsenek eszközei ahhoz, hogy közel kerüljön a szülőkhöz, és együttműködhessen velük.

A szülő valójában nem tudja, hogy milyen a gyermeke az iskolában, milyen hatások érik, a pedagógus nem tudja igazán, milyen körülmények között él, létezik, viselkedik otthon a diákja, hogyan bánnak vele. Ez pedig azt jelenti, hogy egyik fél sem ismeri eléggé a gyermeket, és bármennyire is szeretné, nem tudja igazán hatékonyan segíteni a fejlődését.

Mindez halmozottan jelen van a hátrányos helyzetű és/vagy roma gyermekek esetében.

Persze az igazi pedagógus, a segítő szakember felismeri és el is fogadja Ranschburg Jenő tanítását, de sokszor tanácstalanul áll, úgy érzi, nincsenek eszközei ahhoz, hogy közel kerüljön a szülőkhöz, és együttműködhessen velük, hogy ez által is fokozza saját munkájának hatékonyságát, segítse tanítványát az eredményes tanulásban, a felzárkózásban.

A fentiek tükrében, gondolom, nem szükséges magyaráznom, miért jó és örömszerző, hogy a projektünk (Erasmus+ Esélyteremtő együttműködési hálózat kialakítása) végterméke az *Utak és hidak. Esélyteremtés együttműködésben a családokkal – módszertani kézikönyv* létrejött. Már önmagában a címe nagyon pontosan jelzi, hogy miről szól a könyv, mire számíthat, aki a kezébe veszi. A projekt előírása szerint a szellemi termék három nyelven elérhető az érdeklődők számára.

A projekt keretében zajló tevékenységek: partnertalálkozók, pedagógus-továbbképzések, mentorálások, közös szakmai műhelyek, látogatások, tapasztalatcserék, felmérések az együttműködési hálózat kialakítása mellett a szellemi termék előkészítését is szolgálták.

A négy partnerintézmény – fő pályázó az Evangélikus Pedagógiai Szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (Budapest), további partnerek a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (Csíkszereda), a Ternipe Egyesület (Rimaszombat, Szlovákia) és a Gyerekekért SOS 90' Alapítvány (Nyírtelek, Magyarország) – konzorciumi tagjai, munkatársai találkozásaik alkalmával egyeztettek általánosan a könyv jellegéről, tartalmi összetételéről, később pedig a három országból kijelölt szakmai vezetők dolgoztak konkrétan a könyv összeállításán egy jól meghatározott ütemterv szerint. Munkájukhoz alapul közös megegyezéssel a Kedvesház-pedagógia szolgált, mint jól kipróbált módszeregyüttes.

A magyar nyelvű nyomtatott kézikönyv kiadója az Evangélikus Pedagógiai Intézet, alkotószerkesztője Dr. Tratnyek Magdolna, felelős kiadója Majorosné Lasányi Ágnes, lektorálta Kőpatakiné Mészáros Mária.

A román nyelvű, elektronikus formában elkészült könyv kiadója a Magister Kiadó, fordítói a Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ munkatársai, szakmai koordinátor Pöllnitz Ilona, lektorálta Kovács Mária, a Noi Orizonturi Alapítvány munkatársa.

Ha valamilyen módon csoportosítani szeretnénk a könyv szerzőit, megállapíthatjuk, hogy többségük a bázisiskolák pedagógusai közül került ki. Ők azok, akik részt vettek a Kedvesház-pedagógia továbbképzésén Nyíregyházán, és hazatérve kipróbálták a tanultakat, a mentorálások alkalmával megerősödve bátorságot kaptak a módszerek alkalmazásához. Ezek a kollégák felismerték az új módszerek hasznosságát, ötvözték azokat addigi ismereteikkel, tapasztalataikkal, leírták az eredményeiket, és azokat szívesen megosztásra szánták. Közülük többen bemutatót is tartottak a 2019. május 18-án tartott nemzetközi szakmai konferenciánkon, a könyv hazai bemutatóján.

A pedagógusok tudják, hogy a tudás önmagában nem sokat ér, csak ha továbbadjuk, akkor segítjük igazán a fejlődést.

A könyvben megjelennek pedagógiai szakértők munkái, a projekt szakmai vezetőinek írásai, a három ország oktatáspolitikáját jól ismerő szakemberek bemutató leírásai és végül, de persze nem utolsó sorban a Kedvesház-pedagógia megálmodói, alkalmazói, tanítói.

Ha valamilyen módon csoportosítani szeretnénk a könyv szerzőit, megállapíthatjuk, hogy többségük a bázisiskolák pedagógusai közül került ki.

A kézikönyv szerkezetét tekintve könnyen áttekinthető, fejezetei jól körülhatárolhatóak, és bár egy bizonyos folytonosságot követve összefüggenek, mégis önmagukban is olvashatóak.

Az első 60 oldal tulajdonképpen a projektben vállalt és megvalósított feladatok, az azokból fakadó eredmények, jó gyakorlatok bemutatását foglalja

A könyvben átfogó képet nyújt a családokról általában, azok viszonyulásáról az iskolához, a pedagógusok családmegismerésre szolgáló lehetőségeiről, a hagyományosakról és az újszerűekről egyaránt.

magába. Mindez úgy történik, hogy az olvasó érzékelheti, hogy bármilyen mozzanat, bármilyen gyakorlat a családokkal való együttműködést szolgája, és azok kipróbált eszközökké válhatnak számára (például a portfólió készítése a továbbképzőn való részvétel után). Mindezek mellett betekintést nyerhet a bázisiskolák életébe, megtudhatja, milyen körülmények között dolgoznak az ottani pedagógusok, viszonyítani tudja a sajátjához, ötleteket szerezhet, megerősítést kaphat.

A következő fejezet ténylegesen Bordács Margit és Lázár Péter hídépítési tapasztalatait és azok hasznosíthatóságát taglalja, rendkívül színes, meleg hangvételű, biztató, hitelességet sugalló stílusban.

Majd következnek a tapasztalat alapú esetbemutatások. Ezek is példaértékűek, hasznosítható ötleteket tartalmaznak. Több olyan példát is olvashatunk, olyan gyakorlatokat ismerhetünk meg, amelyek az osztályteremben alkalmazhatóak, a gyermekek bevonását célozzák, és így közelítenek közvetve a családokhoz.

A szektorközi szakmai műhelymunkák tapasztalatait érdemesnek tartottuk megosztani, annál is inkább, hogy mozzanatai hasznosíthatók bármely közös gondolkodási célzattal.

A következő fejezetekben az országsajátosságok kerültek bemutatásra, elsősorban a szociál- és oktatáspolitikai szemléletet, törvénykezést taglalva országokként. Sok szülő és pedagógus sem ismeri a törvényeket, a lehetőségeket, amelyekkel élhetne. Nem túl nagy léptékű ugyan, de azért léteznek juttatások, az iskolába járásra ösztönző törvények, rendeletek, intézkedések. Érdemes ismerni ezeket. Ebben segítenek a könyvben levő írások. Vannak támogató civil szervezetek is, egy jó példa erre a felvidéki Ternipe Egyesület.

Csillag Ferenc nyugalmazott tanár, pedagógiai szakértő gyakran járt nálunk, és meghívásunkra az évközi továbbképzések, a Bolyai Nyári Akadémia alkalmával gyarapította elsősorban az osztályfőnökök szakmai ismereteit. A könyvben átfogó képet nyújt a családokról általában, azok viszonyulásáról az iskolához, a pedagógusok családmegismerésre szolgáló lehetőségeiről, a hagyományosakról és az újszerűekről egyaránt. Rendszerezi ezeket, és megoldásokat javasol a kapcsolatépítéshez.

Nem tudom, de gondolom, hogy nagyon összetettek az okai annak, hogy ma, legalábbis az én ismereteim szerint a mi vidékünkön kihalófélben van a családlátogatás szokása. Egyszer el is határoztam, hogy egy kérdőívet állítok össze tisztánlátás végett. Nem lett belőle semmi, talán még lehet. Megérné, mert én emlékszem, számomra fontos volt és hasznos is, igaz, kötelező tartozéka volt a munkánknak, de sokat segített. Erről a témáról is olvashatnak a könyvben.

A könyvet Bordács Margit és Lázár Péter megindító igaz története zárja a *Fényhozó pedagógus*ról, amelyben a szerzők arra biztatják az olvasót, hogy merjen az empátiájával, emberszeretetével közeledni a rászorultakhoz, mert azáltal pozitív változást hozhat azok életébe, és ez értelemszerűen a legnagyobb elégtételt jelentheti pedagógusi pályáján.

A kézikönyv fejezetei tele vannak odavágó, olvasás közben vagy azután elvégezhető egyéni és közös gondolkodást segítő gyakorlatokkal.

Bátorítom a kedves kollégákat, a majdani olvasókat, hogy éljenek a lehetőséggel, és az elméleti, leíró jellegű, érzékenyítő írások után próbálják ki, végezzék el a gyakorlati feladatokat, mert ezek megoldásával és talán még a mellékletek ésszerű hasznosításával is munkaeszközöket, alkotó elemeket gyűjthetnek össze a családok felé vezető utak kikövezéséhez, a hidak megépítéséhez.

Tratnyek Magdolna (alkotószerk.)*: Utak és hidak. Esélyteremtés együttműködésben a családokkal. Módszertani kézikönyv.* Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet, 2019.